

Betreft: de Waalwaard, 1 juli 2011

De Spiegelgroep heeft als rol de Stuurgroep WaalWeelde te ondersteunen op twee onderdelen, zijnde de uitvoering van de integrale Visie WaalWeelde en van het brede participatieproces.

In de Waalwaard is een aantal aspecten gesignaleerd die niet vloeiend zijn gelopen.

Situatie: het bedrijf De Beijer uit Kekerdorp (gemeente Ubbergen) wordt uitgeplaatst in het kader van Ruimte voor de Rivier. Dit is ingegeven vanuit de 'in één keer goed' gedachte: voor de korte termijn biedt een brug naar het bedrijf voldoende ruimte aan het water om om het bedrijventerrein heen te stromen zonder de veiligheid in gevaar te brengen, maar voor de lange termijn veiligheid zou een verplaatsing alsnog nodig zijn. De financiering van de brug zou daarmee verloren gaan. Ook de ligging van De Beijer in Natura2000 gebied draagt bij aan de wens tot verplaatsing. Als ontvangende locatie voor de verplaatsing van De Beijer zijn meerdere plekken bestudeerd; momenteel is de Waalwaard bij Dodewaard als voornaamste doellocatie in beeld.

Volgens de Spiegelgroep zijn uit deze case de volgende verbeterpunten te destilleren:

Visie WaalWeelde

Het project is niet in lijn met de uitgangspunten van de Visie WaalWeelde, wat betreft de bundeling van watergebonden bedrijven op bedrijventerreinen (blz 39). Dit is de basisgedachte waar alle betrokken partijen in 2009 hun handtekening onder gezet hebben met de intentieverklaring WaalWeelde. Immers, clustering vermindert de overlast voor bewoners van de Waalgemeenten, de versterking van natuurwaarden en opstuwings van het rivierwater. Uiteraard kunnen er door de Stuurgroep andere keuzes gemaakt worden binnen de Visie WaalWeelde, mits dit op basis van de afgesproken criteria en procesafspraken gebeurt. Een toelichting op deze keuzes naar de WaalWeeldepartners is dan gepast. Dit is in het geval van de Waalwaard uitgebleven, wat de betrouwbaarheid van WaalWeelde als integraal programma met de Visie als basis ondermijnt.

Advies Waalwaard: lever een onderbouwing waarom het in de ogen van de Stuurgroep WaalWeelde verantwoord is om in het geval van de Waalwaard andere keuzes te maken binnen de Visie.

Advies voor de toekomst: Indien de Stuurgroep aanpassingen binnen de Visie nodig acht, communiceer die open en transparant, inclusief argumentatie. Realiseer je hierbij dat de Visie tot stand is gekomen in een uitgebreid proces met alle betrokkenen en breed wordt gedragen.

Participatie

Binnen WaalWeelde is afgesproken dat projecten vanaf het begin opgepakt worden in een samenwerking tussen 'de 4 B's'. Dit betreft de bestuurders, beambten, bewoners/ belangenorganisaties en bedrijven.

De informatievoorziening naar omwonenden van de Waalwaard over de beoogde verplaatsing is niet soepel verlopen: zij hoorden van deze ontwikkeling uit de krant. Reden hiervoor was volgens de provincie dat de raad eerst geïnformeerd moest worden alvorens de omwonenden te informeren. Volgens het 4-B concept zou dit precies andersom moeten gebeuren: eerst samen bespreken en verbeteren, dan beslissen. Dit is precies wat er in de praktijk regelmatig gebeurt, en waar het programma WaalWeelde verandering in wil brengen: het bestuur (zeker als er meer dan één bestuurslaag betrokken is) sluit zich op en beslist zonder participatie. Hiermee is een stemming gecreëerd die geleid heeft tot de oprichting van de actiegroep Dijkbewaking. De informatievoorziening vanuit de provincie is hierna verbeterd met het in de lucht brengen van een projectenradar Waalwaard, een informatieve website. Ook is er een informatieavond georganiseerd.

Uiteraard is de gemeente primair verantwoordelijk voor de communicatie met haar inwoners. Het is echter de verantwoordelijkheid van de provincie uit te dragen hoe dat vanuit het WaalWeeldeprogramma zou moeten gebeuren; dit heeft de ze nagelaten.

De dreiging van de provincie de gemeente te overrulen d.m.v. een provinciaal inpassingsplan, geeft de gemeente een excuus om niet actief aan participatie te werken, en achterover te leunen. Om aan dit machtsdenken en doorschuiven van verantwoordelijkheden te ontsnappen, is de vorm geschikt die in WaalWeelde West gebruikt wordt: gemeenten verzoeken de provincie een

inpassingsplan te maken. Dat maakt beide bestuurlijke partijen verantwoordelijk en maakt het bovendien mogelijk om de 4B's gelijktijdig te betrekken.

Advies Waalwaard: Informeer omwonenden niet uitsluitend via informatieavonden, maar betrek hen in een meer actieve rol waarin de expertise en belangen van de bewoners een volwaardige plaats innemen. Plaats de keuze ook in het licht van het integrale WaalWeelde proces. Betrek hiertoe de ontstane bewonersgroep via een vertegenwoordiger (voorzitter) structureel in het proces.

Advies voor de toekomst: voorkom dat omwonenden via derden op de hoogte worden gebracht van ontwikkelingen in hun directe omgeving. Een informatieve bijeenkomst kan daags na het informeren van de raad plaatshebben, en voorkomt dat het project in een slecht daglicht start. Nog beter zou het zijn het om te draaien: eerst de open bijeenkomst, kort erna de raadsbijeenkomst. Als dat op bestuurlijke problemen stuit, kan ervoor gekozen worden te beginnen met een informele raadsvergadering, waarvoor ook belanghebbenden uitgenodigd worden. Daags erna wordt de formele raadsvergadering belegd.

Bespreek tijdens een dergelijke eerste bijeenkomst wat de randvoorwaarden van het project zijn (wat moet er gebeuren) en waar de ruimte zit waar omwonenden invloed op hebben. Bespreek via welke wegen zij deze invloed kunnen aanwenden, bijvoorbeeld door een vertegenwoordiger af te vaardigen die structureel deelneemt aan project overleggen, een persoon waar de omwonenden zich door vertegenwoordigd voelen. Zie voor verdergaande suggesties om het participatieproces structureel te verbeteren de notitie Participatie in WaalWeelde.

Organisatie

Het valt de Spiegelgroep op dat de organisatie van de projecten die onder het WaalWeeldeprogramma vallen, niet optimaal is geregeld. Wanneer een projectverantwoordelijke onder een andere opdrachtgever (gedeputeerde) valt dan het WaalWeeldeprogramma, is het nakomen van de WaalWeelde afspraken niet geborgd. Bij de Waalwaard speelt dit: de projectleider valt onder de afdeling EZ en organiseert bijvoorbeeld de contacten met de burgers volgens het provinciale model, niet volgens de WaalWeelde aanpak. De deelprogrammaleider WaalWeelde kan hierdoor zijn rol niet goed vervullen.

De activiteiten in het veld (de projecten) zijn de belangrijkste ambassadeurs van WaalWeelde, noodzakelijk om het programma tot een succes te maken. Voor het slagen van het gehele programma is het van belang dat de projecten goed verlopen. Hiervoor is een correcte aansturing essentieel.

Advies Waalwaard: Maak duidelijke afspraken met de provinciale projectleider Waalwaard/ De Beijer over de omgang met burgers en bedrijven en de communicatie, conform de WaalWeelde aanpak.

Advies voor de toekomst: Projectleiders en ambtenaren, zowel van het programma WaalWeelde als van andere provinciale onderdelen die bij realisatie van projecten zijn ingeschakeld, dienen de richtlijnen van de Visie nadrukkelijk te kennen en te volgen. Stel een werkwijze op die voor alle toekomstige projectleiders van projecten onder de vlag van WaalWeelde gaat gelden. De notitie Participatie in WaalWeelde die de Spiegelgroep voorbereidt kan hiervoor input zijn. Om dit goed te laten functioneren, is het van belang dat Gedeputeerde Staten de algemene uitgangspunten in het coalitieakkoord over het ondersteunen van initiatieven van burgers en bedrijven en samenwerking met het bestuur, concreet vertalen naar het projectniveau. Dit is binnen WaalWeelde (deels) al gebeurd (nader uit te werken in de participatieaanpak), en deze aanpak moet door alle medewerkers die een project langs de Waal onder hun hoede krijgen worden gevolgd.

Ten slotte

Hoewel niet expliciet benoemd in de Visie WaalWeelde, lijkt het principe 'In één keer goed' wel in de geest van het programma: los een probleem niet op door een ingreep die in de (nabije) toekomst een nieuw probleem creëert. Dit argument is gehanteerd als onderbouwing van de noodzaak om De Beijer te verplaatsen, maar is niet toegepast op de ontvangende locatie. Ook de Waalwaard ligt immers in Natura2000 gebied en de EHS, en ook hier is op lange termijn een knelpunt te verwachten in de hoogwaterafvoer. Ervan uitgaande dat dit een bewuste keuze is, zou een transparante onderbouwing van deze keuze vanuit de Stuurgroep op zijn plaats zijn.

Het is de Spiegelgroep onduidelijk waarom de provincie in deze haar eigen uitgangspunten niet volgt, of op z'n minst onvoldoende onderbouwt en uitlegt. Zij constateert dat dit de geloofwaardigheid en betrouwbaarheid van de provinciale rol binnen het WaalWeeldeprogramma schaadt, niet alleen in de gemeente Neder-Betuwe, maar ook daarbuiten.